

A Levéltári Szemlében 2008 tavaszán egy rövid híradással hívtuk fel a szakma figyelmét a Veszprém Megyei Levéltár eddig talán legnagyobb értékű új szerzeményére, a veszprémi káptalan első újkori hiteleshelyi felvallási jegyzőkönyvére. A kötet felbukkanását és szerencsés megvásárlását akkor egy felolvasóüléssel ünnepeltük.¹ Híradásunk végén örömmel jeleztük, hogy a Veszprém megye koraújkori története szempontjából is igen értékes kötet konzerválására és restaurálására a *Magyar Országos Közjegyzői Kamara* 1 millió forintot ajánlott fel. A testület, mely az újkori közjegyzőség hiteleshelyi előzményeiből következő hagyományát is ápolni kívánja, és ezt tagjaiban tudatosítja, tartotta a szavát. 2008 folyamán sor kerülhetett a restaurálásra, melyet az *OSZK-Soros Könyvrestaurátor Műhely Kft.* vállalt, a munkát *Tóbi Klára* restaurátor végezte el.

A Kamara nagyvonalú felajánlását a látványosan megújult jegyzőkönyv ünnepélyes átadásával kívántuk megköszönni. Május 7-én tartott rendezvényünkön Tóbi Klára vetítettképes előadásában ismertette a konzerválás és restaurálás egyes lépéseit. Egyúttal alkalmat kívántunk biztosítani a Kamara bemutatkozására is. A testület tevékenységét, a közjegyzők jogszolgáltatásban, törvényhozásban és közéletben betöltött szerepét Kapási Olga elnökhelyettes ismertette. Ezt követően a Kamara egyik kiadványának bemutatására került sor.

A szakma történelmi érdeklődését mutatja, hogy a Kamara 2008. november 27-én a közjegyzői intézményt és előzményeit tárgyaló konferenciát szervezett. A kamara a közjegyzőség magyarországi kezdetét *Károly Róbert* királlyá választása alkalmából 1308. november 27-én kelt oklevél kiadásától számítja, melyet a *Gentilis* bíboros pápai legátus mellett tevékenykedő olasz közjegyző, *Pontecuruum-i János* foglalt írásba. Az előadók egy része a témával foglalkozó levéltáros volt. A konferencián elhangzott előadásokat a Kamara önálló kötetben jelentette meg.²

A kötetet a Veszprém Megyei Levéltár rendezvényén *Neumann Tibor* történész ismertette hangsúlyozva, hogy a Nyugat-Európára jellemző középkori közjegyzők intézményével szemben hazánkban a magyar sajátosságnak tekinthető hiteleshelyek töltötték be ezt a szerepet.

A konferenciakötet elején *Dreska Gábor* fordításában közlik a királyválasztást részletesen leíró közjegyzői oklevél teljes szövegét. Ezt követi hat tanulmány, melyből három a hiteleshelyek tevékenységével, három pedig a közjegyzőkkel foglalkozik.

Kőfalvi Tamás tanulmányában röviden áttekinti a hiteleshelyek működését a kezdetektől a közjegyzőségek 1874-ben történt felállításáig. Elemzi az egyes káptalanok és konventek által kiadott oklevelek számának alakulását és röviden ismerteti a hiteleshelyi eljárást.

Dreska Gábor a pannonhalmi bencés konvent hiteleshelyi kiadványainak vizsgálatával rekonstruálja az oklevéladás mindennapi gyakorlatát: hitelesítési eljárásokat, felvallások (*fassio*) és jelentések (*relatio*) különböző fajtáit és a hozzájuk kapcsolódó eljárás módokat.

Az erdélyi hiteleshelyek 1556–57-ben történt szekularizációját követő időszakáról *Bogdándi Zsolt* írt tanulmányt. A világi alapon újjászervezett hiteleshelyi tevékenység kulcsfigurái, az ún. levélkeresők (*requisitor*) működését ismerteti, mely ebben a formájában sajátosan erdélyi fejedelemségi képződmény volt.

Csukovits Enikő tanulmánya a középkori Magyarországon működő, elsősorban olasz közjegyzők tevékenységét, kinevezését és az általuk kiállított oklevelek formai jellemzőit mutatja be.

¹ Levéltári Szemle, 2008/1. 61. A veszprémi káptalan hiteleshelyi tevékenységének és a jegyzőkönyvének ismertetését ld.: JAKAB Réka: A veszprémi káptalan újkori hiteleshelyi tevékenysége az első felvallási jegyzőkönyv alapján (1635–1653). In: Levéltári Szemle, 2008/3. 82–90.

² ROKOLYA Gábor [szerk.]: 700 éves a közjegyzőség Magyarországon. 2008. november 27-én megtartott jubileumi konferencián elhangzott előadások. Magyar Országos Közjegyzői Kamara, Bp., 2008. A kiadvány sajnos nem került könyvtári forgalomba.

Homoki-Nagy Mária a magyar királyi közjegyzőség létrejöttének előzményeit, az 1874:XXXV. tc. előkészítését és a törvény által biztosított közjegyzői jogköröket, illetve azok későbbi változását ismerteti.

A kötetet *Sarusi Kiss Béla* tanulmánya zárja, melyben a szerző a budapesti közjegyzők tevékenységét és ügytípusait elemezve a náluk fennmaradt iratanyag forrásértékére hívja fel a figyelmet.

A tartalmas kötet létrejötté, a benne foglalt tanulmányok, valamint a veszprémi káptalan hiteleshelyi kötetének restaurálása is segítette a két szakma közeledését, mely a jelenben és a jövőben keletkező közjegyzői iratok sorsának alakulására is jótékony hatással lehet.

Jakab Réka